

БАТУРИНСЬКА ТРАГЕДІЯ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ

Минуло 307 років від кривавих подій на берегах Сейму - погрому військами Меншикова за наказом Петра I гетьманської столиці.

Трагедія Батурина має стати для застереженням, бо, не заважаючи на те, що її від нас віддаляє понад 3 століття, імперські амбіції сусідньої держави знову загрожують інтересам України.

Актуальність звернення до зазначеної теми полягає у тому, що об'єктивне висвітлення подій українсько-російських відносин має стати «українським фронтом» проти російської псевдоісторичної антиукраїнської пропаганди.

Об'єктом дослідження є зруйнування Батурина російськими військами.

Предмет дослідження – визначення масштабів трагедії та висвітлення її у ЗМІ та

Мета роботи на сторінках шкільних підручників в Україні та Росії
висвітлення трагічних сторінок української історії.

Для досягнення дослідницької мети було поставлено такі **завдання**:

- * проаналізувати передумови, які спричинили руйнування гетьманської столиці;
- * ознайомитися із дослідженнями науковців щодо масштабів трагедії та порівняти дані про людські втрати серед жителів та захисників міста;
- * спробувати оцінити наслідки батуринської різни для занепаду державотворення в Україні;
- * визначити основні тенденції висвітлення зазначеної трагедії в українському та російському інформаційному просторі, в шкільних підручниках з історії.

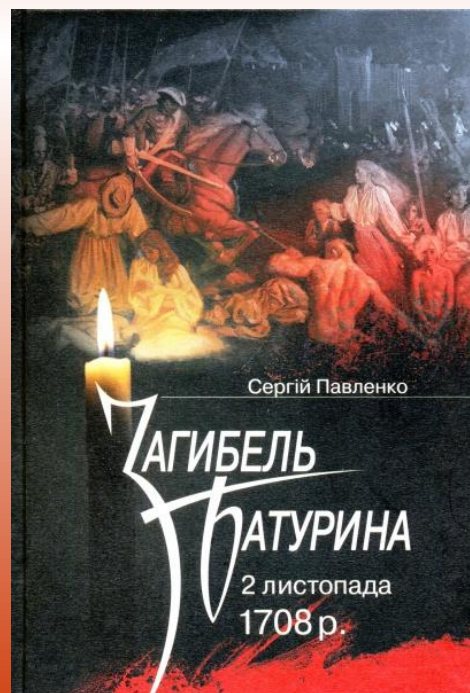
Новизна роботи полягає у тому, що вона є спробою визначити основні тенденції у висвітленні теми знищення Батурина в Україні та Росії, як в інформаційному просторі, так і у шкільних підручниках.

Попіл Батурина має ще й досі стукати в наше серце, бо з російського боку жодних об'єктивних оцінок того, що сталося в Батурині досі не пролунало. Більше того, Росія ігнорує сам факт батуринської трагедії.

Джерельна база дослідження
в роботі представлена російськими шкільними підручниками для учнів 10 класів авторів Данилова А.А., Косулиної Л.Г., Брандта М. Ю., Левандовського А.А., Сахарова А., Боханова А., а також публікаціями російських та українських інтернет-видань.

У роботі використано дослідження українських істориків, зокрема, Сергія Павленка - мазепознавця, дослідника історії Батурина

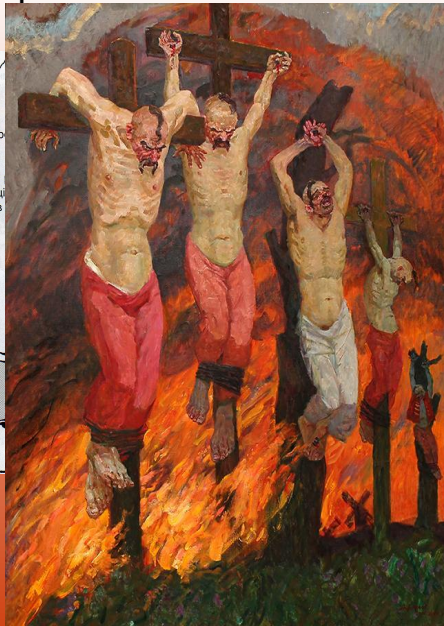
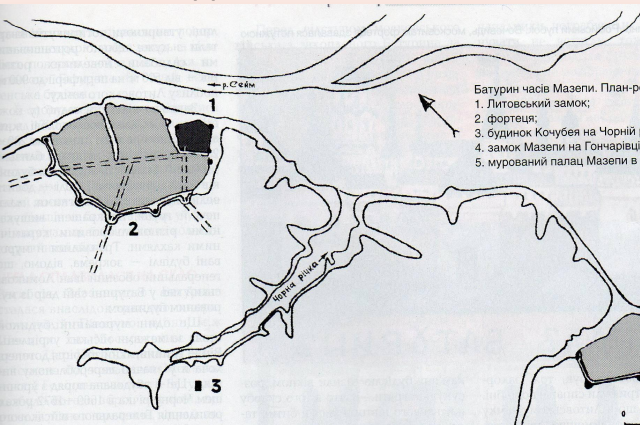

Структура роботи

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, її хронологічні рамки, визначено мету й основні завдання, об'єкт, предмет, наукові принципи і методи дослідження, аргументовано наукову новизну та практичне значення роботи.

У першому розділі **«Батурин: від розквіту до падіння»** описано укріплення міста, проаналізовано передумови трагедії, фактори, які сприяли падінню столиці; висвітлено перебіг трагічних подій.

У другому розділі **«Трагедія Батурина: погляд з минулого та сприйняття сучасниками»** міститься огляд тогочасних історичних джерел, які висвітлюють зазначені події; підсумовано масштаби людських втрат; проаналізовано основні тенденції висвітлення зазначеної трагедії в українському та російському інформаційному просторі, в шкільних підручниках з історії.

У висновках узагальнено результати проведеного дослідження.

Висновки

В містерії Тараса Шевченка «Великий льох» другу душу, за те, що вона напоїла водою царевого коня, не пускають до раю:

*...А мене, мої сестрички,
За те не впустили,
Що цареві московському
Коня напоїла —
В Батурині; як він їхав
В Москву із Полтави.*
Т.Шевченко. Великий льох

Проявлені у військовій кампанії 1708 року зразки нечуваного деспотизму, жорстокості – реакція самозбереження російського самодержавства.

Розстріляна, знекровлена й спалена гетьманська столиця вибила з-під ніг гетьмана надійну опору.

Жертвами розправи стали за різними підрахунками 5-6 тис. козаків, 6–6,5 тисячі мирних городян, приблизно тисячу мешканців навколишніх сіл, що разом може становити 11–12,5 тисячі жертв.

Існують інші точки зору, які ставлять під сумнів наявність значних жертв після «визволення» Батурина, скорочуючи їх у декілька разів.

Сучасні російські підручники історії темі подій Північної війни у Гетьманщині приділяють небагато уваги, змальовуючи їх досить тенденційно та безкомпромісно. Мотиви Мазепи, як правило, не обговорюються. Він залишається антигероєм російської історії. Батуринська трагедія у шкільному матеріалі майже проігнорована.

У підручниках з історії України для 8 класу, рекомендованих Міністерством освіти і науки для загальноосвітніх шкіл, події Північної війни на території України та укладення українсько-шведського союзу висвітлюються зважено, різнобічно, толерантно.

Російська пропаганда вбачає у висвітленні цієї трагедії в українській історіографії, ЗМІ, шкільних підручниках спробу «прищеплення українцям ненависті до росіян».

Для України і Росії ця сумна дата спільна — вона спонукає українців проявляти пильність, уживати достатньо заходів для оборони країни, не сподіватись лише на союзників; росіян вона запрошує до покаяння і водночас толерантності, встановлення добросусідських відносин з прикордонними країнами.

Дякую за увагу!